

Faludi Ferenc

NEMES ÚRFI

EUSEBIUS: Kedves barátom Neander, a mi városi már koros úrfiaink éktelen tündér fajzatúak: fele emberek, fele vadak, centaurus formára; megvagyon benne az emberi kép, de az oktan állatoknak legdísztelenebb indulati és szokási hasonlóképen megvannak. Mint a barmok, csak arra rohannak, amire őket az érzékenység kíszi és vezérli: úgy ezek is csak azután sietnek, ami megtetszett, csak az, hogy mohóbban a barmoknál is magokat erőltetve, halhatatlan lelkeket az ördög hatalma alá vetvén egy szempillantásnyi gyönyörűségért, és semmit sem aggódván a reá következő örök büntetéssel.

NEANDER: Ha valamelyik parlamentumnak vagy a titkos tanácsnak egy tagja volnál, és rajtad állana, csak elhittem, tisztán kiséprenéd a városból azokat az úrfiakat, akik tizenötön feljül és 30 esztendőkön innen lévén, örömezt laknak köztünk.

EUSEBIUS: Mikor a fiatal rendnek dolga vagyon a városban, nem szeretném, ha kinn s távul kocsikázna. Ahol embernek dolga vagyon, ott légyen keze, lába, kedve, gondja, máskülönben hátramaradás a vége. Aki udvari hivatalhoz ragaszkodott, szomszédja légyen és maradjon az udvarnak; aki a törvényes perlekedésnek hasznát tudja venni, az búcsúzzék messze a várostúl; aki a kereskedés után kíván nyerekedni, a kalmárok között forgolódjon, azt tanácslom. Hanem azokat, akik a városokban csak henyélő vendégek, semmire sem igyekeznek, semmi hivatalra le nem kötelezik magokat, csak azt lesik, hol s miként tölthessék kedveket: azokat, mondám, öt mértföldnyire való távulságra fejenként mind kiigazítánám a városból, mert benne megszokják a puha életet, a kóborlást, a kevélységet, haszontalanul költik pénzeket és lelkeket veszti. A hívalkodás, kedves Neanderem, mindenkor és mindenütt veszedelmes gonosz, a roppant városokban halálos, nemcsak szülő anyja, hanem mestere minden rossznak. Multam enim malitiam docuit otiositas. Egy olyan embernek, kinek nincs mit tennie, minden nem, jóra vagyon üressége. A hívalkodókat könnyen megszállja minden késértet, és minthogy vigyázatlan találja, könnyen megejti.

Nézhedsze csak, első béleptekkor is a mi híres-nevezetes Londra városunkba mire légyen gondjok s mivel töltsék az időt: fészkelődnek, szorgoskodnak szüntelen való nyughatatlansággal; azt gondolhatná egy őket nem ismérő valaki, hogy az Angliai-oroszának kormányát ők forgatják. A fővebb parlamentumnak első belső secretariussa postanapokon nem izenget annyit, se

Ferenc Faludi

IL GIOVIN SIGNORE

EUSEBIUS: Caro amico mio, Neander, i giovani della nostra città, ormai di una certa età, hanno toccato il limite dell'ambivalenza: come i centauri, per metà sono uomini, per metà bestie; certo posseggono caratteristiche umane ma anche le impetuosità e le abitudini più indecenti degli animali irragionevoli. Come le bestie, inseguono solo le cose verso le quali li stimolano e li guidano i loro sensi; così agiscono anche questi, si affrettano ad ottenere unicamente ciò da cui sono attratti, dandosi da fare più avidamente delle bestie per sottrarre la loro anima immortale al potere del diavolo per un attimo di piacere, senza nemmeno preoccuparsi della punizione eterna che ne segue.

NEANDER: Se tu fossi membro di qualche parlamento o di un consiglio segreto e se fosse in tuo potere, credo che tu ripuliresti la città da tutti i giovani dai quindici anni in su e da quelli sotto di trenta che sono contenti di abitare tra noi.

EUSEBIUS: Quando la categoria dei giovani ha da fare in città, voglio che non se ne allontanino o che non ne escano quando prendono la carrozza. Dove uno ha da fare, là abbia mani, piedi, il proprio desiderio e il proprio pensiero, altrimenti finisce per rimanere indietro. Chi vive con l'idea di trovare impiego presso la corte, stia e rimanga attaccato alla corte; chi sa come giostrare processi legali, dica addio a quel che sta lontano dalla città, chi agogna farsi strada nel commercio, bazzichi in mezzo ai mercanti, questo è il consiglio che posso dare loro. Ma quelli che vivono nella città da ospiti oziosi, senza ambizione alcuna, senza impegnarsi in qualche occupazione, aspettando solo l'occasione che dia loro modo di sfogare le proprie voglie; quelli, dico io, li orienterei ciascuno a cinque miglia di distanza dalla città, altrimenti si abitua alla vita rilassata, al girovagare senza una meta, alla superbia, a sperperare i soldi e a perdere la loro anima. La vanagloria, caro mio Neander, è un male tremendamente pericoloso sempre e dappertutto, ma nelle grandi città è addirittura mortale; oltre che essere madre, è anche maestra d'ogni cattiveria. *Multam enim malatiam docuit otiositas*. Chi non ha nulla da fare è portato verso tutto ciò che è non-buono. I vanagloriosi sono facilmente assaliti da ogni sorta di tentazione. Essa, trovandoli sprovveduti, li attira nella sua rete senza difficoltà.

Già la prima volta che metterai piede nella nostra Londra, riconoscerai le loro preferenze, i loro passatempi; si muovono, si danno da fare con perenne irrequietezza; chi non li conosce, potrebbe pensare che siano loro a dirigere il governo dell'Inghilterra. Nemmeno il primo *secretarius interior* dell'alta

nem futtatja oly sűrűen inasit mindenfelé, mint ezek. Hogy pedig bővebben értsed: alig érkezik a jövevény úrfi, azon órában reá küld a kocsisokra, parúkáokra, szabókra, kalmárookra, hogy jelenjenek meg holnap jó reggel az előszobában (anticamera): holitt ezek a heterogenea, mindenféléből álló sok tagok. az elidőzött órákor egybegyűlvén, sokat veszekednek pro et contra a városnak legújabb, szebb s legmesterségesebb módi-találmányirúl: azonban támad az úrfi, kicühödik mennyezett nyoszolyájából, közikbe áll, nézgili a kiborított sokféléit, haboz a vásárlásban, csak azon kap, ami finom és gyenge, nem elégszik meg a meglehetéssel, noha tisztos, a legszebbhez is csak félve nyúl, nentalántán olcsóságára nézve megítélje valaki. Tanácskozik azért hol egyikkel, hol másikkal iránta: kiki mást mond, csak abban egyeznek meg, mint füzettethessenek legtöbbit véle. Az úrfi szép esze szerint azt tartja módiásabbnak, ami legdrágább. Még a dohányt is nem szagárúl, hanem árárúl becsüli, úgyhogy a tízforintos tízszor jobb ő előtte annál, ami ötön kél: jóllehet azonegy termésű légyen és azonegy kádbúl adják ki az árosboltokban.

Ismértem egy vidéki ifjú legényt, ki órákat töltött valamely parúka csinálóval: a hosszas titkos tanács ugyan csak egy vendéghajrúl vala. A mesterember huszat rakott eleibe, de nem találhatta kedvét: egyik igen nyújtott vala, a másik igen rövid, emez sűrű, amaz felette ritka, az ötödik s hatodik tömött, a többi vagy igen szálos, vagy igen fűrtös, vagy igen lecsapott. Így ócsálgodván jó darabig, elvégre azt találá mondani: Atyámfia, ha szépen kérlek, készíts nekem egy nyers és jó vidám parúkat, de jól értsed, vidám, úgymond, és eleven légyen. A mesterember nem győzte esztelen kívánságát csudálni. Hallotta ugyan mondani: eleven, nyers úrfi, víg, vidám kisasszony; de a nyers, vidám, eleven parúkának se nemét nem látta, se nevét nem hallotta. Mindazonáltal amannak nem volt egyéb se kedvében, se szájában a nyers cipelősnél, nyers sarúnál, nyers gallérnál. Két nap mulva elkészült a nyers, eleven parúka is, melynek borsos árát meg kellett fizetni.

Már hagyjuk Reá, hogy az öltözet dolgán általestek ezek a városunkba letelepedő vendégek, lássuk már egyéb foglalatosságokat. Legelsőben is nem tetszvének nekik, amit Jób mond vala, homo natus ad laborem, hogy az ember munkára termett, ennek meghazudtolására arra iparkodnak, hogy tettében megmutassák, hogy nem az ő dolgok a dolog, hanem a henyélés, hívalkodás, mulatás. Jóllehet az Isten minden teremtett állatra osztott légyen valami olyast, melyben fáradjon, de mégis ő nagyságok és kegyelmek se kézi, se észbéli akármely munkához nem alkalmaztatják magokat, hanem rendtartás és törvény nélkül éldegelnek, mintha csak monstra vagy mustra emberek volnának. Ne csudáld azért, ha hivatalokat elődbe nem adom: minthogy semmi hivattalal közök.

camera del parlamento invia tanti messaggi, e sollecita i suoi commessi a correre dappertutto e con tale frequenza nei giorni delle consegne, come costoro. Per fartelo capire in dettaglio: appena il giovane forestiero arriva, manda a dire immediatamente ai vetturini, ai parrucchieri, ai sarti, ai mercanti di presentarsi nell'anticamera l'indomani di buon'ora; dove poi questa gente eterogenea, d'ogni tipo, raggruppatasi all'ora stabilita, discute lungamente sul pro e il contro delle ultime novità più belle, più perfette della moda in città. Ecco allora il giovanotto che si sveglia, scende faticosamente dal suo letto a baldacchino, li raggiunge, osserva con cura le tante cose esposte, mostra esitazione nel comprare, manifesta interesse solo per ciò che è delicato, morbido, senza accontentarsi di quello che è accettabile, seppur decoroso; tocca con timore anche le cose più belle, non sia mai che lo giudichino per via del prezzo. Al riguardo si consulta ora con l'uno ora con l'altro, ciascuno gli dice una cosa diversa ma tutti sono d'accordo su come riuscire a fargli spendere di più. Il giovanotto, ignorante assai, considera alla moda soltanto quello che costa di più. Persino il tabacco è stimato da lui per il prezzo, anziché per il suo profumo, tanto che quello da dieci fiorini secondo lui vale dieci volte di più di quello che si vende per cinque, benché derivino con molta probabilità dalla stessa produzione e nei negozi si venda dallo stesso contenitore.

Conoscevo un giovanotto di campagna che passava ore in compagnia di un certo parrucchiere; la lunga e segreta consultazione riguardava unicamente una parrucca. Il maestro gli aveva esposto una ventina di esempi senza indovinare il suo gusto; una era troppo lunga, l'altra alquanto corta, una aveva capelli troppo folti, l'altra li aveva troppo radi, la quinta e la sesta erano troppo rotonde, le altre o piuttosto dure o piuttosto ricce o piuttosto schiacciate. Egli non smetteva di disprezzarle, quando finalmente escogitò quanto segue: carissimo, potrei pregarti di prepararmi una parrucca ruvida e piuttosto allegra, ma fai bene attenzione, la voglio non soltanto allegra ma anche vivace. Il maestro non finiva di stupirsi davanti a questo desiderio insensato. Fino ad allora aveva sentito parlare di giovanotti vivaci, bruschi, di signorine allegre, gioiose, ma di parrucche ruvide, allegre, vivaci non ne aveva mai viste né mai ne aveva sentito il nome. Visibilmente quello lì non aveva né tra i desideri né in bocca nient'altro che scarpe ruvide, sandali ruvidi, baveri ruvidi. Ebbene, due giorni dopo fu pronta anche la parrucca ruvida e vivace, il cui costo salato dovette naturalmente essere onorato.

Mah, basta così, questi ospiti stabilitisi nella nostra città hanno superato la faccenda degli indumenti, ed esaminiamo subito qualche altro loro impegno. Innanzi tutto, non essendo di loro gradimento ciò che disse Giobbe: homo natus a laborem, vale a dire, l'uomo fu creato per lavorare. Per smentirlo,

Mihelyt szakad regveli álmok és kinyújtóztak, terhes egy gond ül szívekre, tudniillik: mivel mulathassák aznap magokat kedvek szerint. És valóban nagy dolog a sok ezer haszontalanságok között úgy választani, hogy valami finom heábabelságnak kimaradását meg ne bánják; már jól fenn jár a nap, amíg valamire eltekélik magokat. Nyilván igaz, hogy sok becsületes embernek kevesebbe telik az egész áldott napnak okos töltése, hogysem ezeknek arról való elméjük futtatása, mint s hogy töltsék rosszul. Azonközben távul sem ütközik eszükbe, hogy az Istennel kezdjék, valamelyik szentegyházba menjenek üdvességes imádságra, lelki oktatásra: mert ezek a minden jótúl megszerte rugaszkodottak nem tartják úrfiás erkölcsnek az alázatos leborulást, az ég felé bocsátott fohászkodásokat; őket nem a sok szép templom, nem a jóra ébresztő buzgó beszéd, nem a jámbor istenes példa, nem a heveskedő áétatosság vonssza az ékes, tágos városokba, hanem a szabadság, a feslettség, az arra való alkalmatosság.

A regveli időt, amint kezdém mondani, heábabelsággal vesztegeti, felét ágyban, felét a tükör előtt. Holitt ha odaférhetnél szemekkel, sok csúfot látnál: asszonyi kényességet a sok cifrázásban, sok tagok kíntásit az öltözetben; mert addig szoritja nyakravalóját, amíg tiszta vérben nincsen mind a két pofája; oly picinynek kell lenni a cipőkének, hogy a csatolatja csaknem elborítsa, akár férjen a lábára, akár nem; és ha beléolte, akár léphessen, akár nem. Egyéb készületire nézve csak azon búskódik, hogy a mostani három fennforgó módinak egyszersmind nem tehet eleget. Esztelenek! arra szaggatnak, amiről őket megítélik az okos jámborok, abban dicsekednek, amelyben gúnyolja ő nagyságukat még a rossz világ is: arra költenek, amiért kuvarcot és arcpirító szégyent vallanak. És pedig mégis hamarabb felejtene a kevély páva festett farkát, hogysem ezek a csúf hívságot; ami több: mind magokkal, mond másokkal el akarják hitetni, hogy mind azon finom teljes illendőség dolgok.

...

Az emberi gyarlóság azonkívül is hajlandó a hívalkodásra, könnyű életre, mindenféle haszontalanságra; a rossz társok hatalmában lévén, annyival is inkább veszedelmesebb ügye: mert ezek a késértők teljesen megvesztegetik természetét, mesterül beléje csöppentik a rosszra való ízt, minden fertelmes-ségre oktatják és egyetemben reaközörülnek kedvét valami derék gyönyörűségnek és felkapott szokásnak színe alatt. Ami szörnyebb, a mondott mesterségeket teljes szabadon, minden arcapirulás nélkül, sőt dicsekedve üzik: mert tudniillik gyengén hiszik az Istent, a jeles istenes jóságokról pogány ítéleteket forgatnak, lelkekkel, pokollal, mennyországgal keveset gondolnak. Erre nézve se félelem nem tartóztatja, se reménység nem biztatja őket, hanem magok mélyen förtöztvén, másokat is arra kísztik, hogy kényes kívánságoknak

tentano di tutto per dimostrare in pratica che, piuttosto che lavorare, per loro ciò che conta è ozio, sfoggiare, divertirsi. Malgrado Dio abbia assegnato ad ogni creatura un impegno in cui affaticarsi, per nulla al mondo le sue eccellenze e le sue signorie si adatterebbero ad alcun lavoro né manuale né intellettuale, e preferiscono vivacchiare senza regole e senza leggi, come se fossero dei monstra o mustra (mostri). Non ti meravigliare se non ti elenco le loro occupazioni, anche perché sono ben lontani dal concetto di posto di lavoro.

Non appena il loro sonno mattutino s'interrompe e si sono sgranchiti le ossa, un pensiero pesante s'insedia nei loro cuori, vale a dire: come gozzovigliare quel giorno in modo che i loro piaceri siano soddisfatti. Davvero è cosa grandiosa selezionare tra mille scemenze quella che sia tale da non pentirsi poi di aver mancato qualche inutilità; il sole splende già alto quando finalmente si decidono a fare qualcosa. Evidentemente è vero che alle molte persone oneste costa meno passare l'intera giornata più intelligentemente che a questi, che si lambiccano il cervello su come riempirla alla peggio. A parte questo, è lungi dalla loro mente di iniziarla col pensiero di Dio o di entrare in qualche chiesa per una preghiera salutare, per un'edificazione spirituale: perché questi, lontani da ogni bene, ritengono che mettersi in ginocchio umilmente, mandare suppliche verso il cielo, non faccia parte della morale dei signorini. Sono attirati nelle grandi e splendenti città non dalla chiesa, non dai discorsi devoti, indirizzanti al bene, non dal pio esempio divino, non dall'ardente estasi bensì dalla libertà, dalla lascivia e dalle occasioni che ci si presentano.

La mattinata, come ho già cominciato a raccontare, si spreca in frivolezze, rimangono a letto fino a tardi e, per il resto, stanno davanti allo specchio. Magari ci potessi arrivare con gli occhi tuoi, perché allora sì che vedresti molte schifezze: l'effeminato modo di abbellirsi senza misura, torturare parecchie membra del corpo a causa dei vestiti, perché si deve stringere la cravatta fino a far diventare le ganasce di colore scarlatto; le scarpe, che i piedi c'entrino o no, devono essere di misura tanto piccola perché la fibbia possa coprirle quasi interamente e, una volta costrette ai piedi, poco importa se riesce a camminarci o meno. Quanto agli altri preparativi, il solo fatto che non possa vestirsi contemporaneamente secondo le tre differenti correnti di moda in voga, lo deprime. Stupidi! Si struggono proprio per le tendenze per le quali li condannano i religiosi intelligenti; persino il mondo del male si burla della loro millanteria; spendono per ciò che comporta solo fallimento e vergogna da far arrossire. Persino un fiero pavone farebbe prima a dimenticarsi della sua coda sgargiante che questi della loro ignobile vanità; e vogliono far credere a sé stessi e agli altri che si tratta di cose fini e decenti.

...

semmit se tagadjanak meg. Ebben hogy rövidség ne légyen, minden örökségeket fottig elpazarolják: észrevéven, hogy már egy fillérre sem virradnak, a jövevény úrfinak teli táskáját veszik szemre. Hogy ehhez férhessenek, lebeszélnek minden jóról, példásan botránkoztatják és csaknem a keresztségnek vizét is lemossák róla. Azután egy Epicurus rendin való személyt faragnak belőle, aki elhitesse magával, hogy egy természetes úrfinak virágzó esztendeiben ne légyen más egyéb hivatali kötelessége, hanem hogy minden kitelhető gyönyörűségekkel olvadozzon úntig, egyébbel mással ne aggódjon.

Ekképpen megtestesülvén a vétekekkel, egy förtöbül a másikba hanyatolván, kéméletlenül fársángoskodik. A több más fársasztó mesterség vagy hivatal néha-néha kinyugasztalja magát és pihenik. Ő nagysága mind előbb-előbb, tovább s tovább erőlködik, és a legszentebb napokon legrosszabb. Akkor víja, tőri fenébben a vendégfogadók ajtait, hogy terhelhesse gyomrát, neheztse fejét, a bor mellett hagyhassa fél eszét, alkalmas pénzét, minden szemérmét. Letéven a poharakat, előveszi a kockát, kártyát; és kigondolható, hogy amely ifjú legény most előbb kiadott fél eszén és melegen reá a játékba merül, nehezen tarthatja pénzét. Sőt itt akarja dicsekedve megmutatni, hogy vagyon miből; és ami vagyon, bitangra való: mintha Crassussal fel akarna tenni.

Észrevéven fortélyos társai, kivel légyen dolgok, ezer mesterséggel patvarkodnak körülötte: engednek, nyeretnek véle, hogy többre s nagyobbra csalhassák; azután változásokkal közlik egy darabig, utoljára, mintha magatúl fordulna meg a szerencse szele, örvényekre térítik, addig forgatják, addig víjnak meg erszényével, amíg szájtátva kiadja lelkét. Erre felborzad az úrfi, okádja a szitkokat, de haszontalanul: mert bátor fortyanjon a sok átokkal, egy pénzecskejét sem szólíthatja vissza. Pör támadván közöttök, lassan-lassan oszlanak pajtási és magán hagyják a búslakodót. Azonban a gond, méreg, kárvallás, alkhatatlan ostromolják szívét. Ezekből hogy kivigasztalja magát, a comoediákra siet; mert jobbára az egy bolondságot csak a más felejteti el. A comoediák dolgát a pogány Athína városa kezdi vala legelsőben, hogy a görög és több jövevény ifjakkal megutáltassa a gonoszt és megszerettesse a jó erkölcsöt. A keresztyén Løndra Angliában különben forgolódik: kellett a rossz, hatalmasan kiszt a gonoszra, elidegenít minden jótól, nyilvánvaló csúfot űz a böcsületes személyekből, gyalázatot téssen a jámborságon. Az együgyűséget, szelédséget, szemérmetességet utálatos rongyban lépteti elő; ellenben a vakmerőséget, szemtelenséget sat. vont aranyban, kővel, gyönggyel fűzött ékes köntösben. A theatrumokon amit legelsőben feladnak, mind azon hím-munka és gyönyörködtető szépség; a derék fogás már bűdös maszlag, az utólja méreg és halál. Amit hegedüre, lantra írnak, mind azon szerelem, mesterséges megkerülések, pompásan felkészült fertelmesség. Aki leggyengébben fütüli,

Inoltre, la debolezza umana è incline all'ostentazione, alla vita facile e ad ogni sorta di vanità; essendo sotto l'influsso delle cattive compagnie, la sua posizione diventa ancora più pericolosa: perché questi lusingatori corrompono completamente la sua natura, con maestria iniettano in lui la goccia del gusto per il male, gli insegnano ogni sorta d'abominio e nello stesso tempo lo invogliano nel nome di qualche succulento piacere e di un'abitudine in voga. Lo rende più mostruoso il fatto che essi professano del tutto liberamente tali vocazioni descritte senza arrossire, non solo: lo praticano persino col vanto; perché bisogna sapere che in Dio credono poco, emettono giudizi pagani sulle eccellenti bontà divine, pensano poco all'anima, all'inferno, al paradiso. A questo riguardo né paura li frena né speranza li incoraggia, al contrario, essendo essi stessi profondamente corrotti, spingono anche gli altri a non rifiutarsi nessun desiderio vizioso. Infine, per non privarsi di nulla, dissipano la loro eredità e, accortisi di non avere più un soldo, adocchiano il portafoglio pieno del signorino forestiero. Per abbordarlo, lo dissuadono da ogni bene, lo coinvolgono in scandali esemplari, per poco non gli tolgono l'abluzione dell'acqua battesimale. Poi lo trasformano in un seguace d'Epicuro e, da signorino robusto nei suoi anni fiorenti, si convince di non avere altro dovere ufficiale che di sciogliersi davanti ad ogni possibile piacere fino alla noia totale e senza più preoccuparsi del resto.

Identificandosi col peccato se la spassano da una gozzoviglia all'altra, da una baldoria all'altra, senza limiti. Tutto il resto è solo un mestiere faticoso oppure un'occupazione in cui, di tanto in tanto, trovare pace e riposo. Sua altezza si spinge sempre di più oltre limite, sempre più in là e al peggio arriva poi durante i giorni più santi. È allora che apre a calci e scassa le porte delle osterie per appesantirsi lo stomaco, per intontire la testa, per affogare nel vino metà del suo cervello, il denaro a sua disposizione e ogni suo pudore. Quando smette di bere, tira fuori i dadi e le carte. È facile immaginare che il giovanotto, il quale ha prima perduto metà del cervello ed ora si concentra sul gioco eccitato, difficilmente possa tenere a freno il suo denaro. Anzi, proprio in questa situazione deve dimostrare che ha di che spendere; e quello che ha è da sperperare, come se volesse competere con Crasso.

I suoi compagni astuti, accortisi con chi hanno a che fare, lo corteggiano con mille arti: lo assecondano, lo lasciano vincere per poterlo ingannare di più e molto più a lungo. Alternano le vincite con le perdite e, infine, come se la ruota della fortuna girasse da sola, lo attirano nel vortice, lo rivoltano, gli attaccano il portafoglio finché con bocca aperta spira la sua anima. A questo il signorino reagisce andando su tutte le furie, invano però, è troppo tardi per reclamare anche un soldo. Una disputa sorge tra loro, uno dopo l'altro i compagni se

legédesebben énekli, legtermészetesebben epécseli, leghangosabb javallással, egybezengő röhögéssel, kézcsettogással fogadtatik. A theatrumoknak hatalmas erejek vagyon: megbájolják vendégeket (mint Circe asszonya fabulákban); úgy fogadják, mint embereket, úgy küldik vissza, mint barmokat. Lehordják hallgatóirúl, nézőirúl az erkölcsös jóságot, szívekbe plántálják az atheizmust, megvesztegetik a képzelőerőt, felkeverik a tüzes nedvességeket, serkentik az indulatokat. A test s vér gyulladási között, meglévén a költség, az akarat: mire ne menjen egy úrfi, könnyű számot vetni. Londrában kiváltképen, ahol sok a Thais, kevés a Lucretia: ahol a megkínálást nem szégyenlik egyrészrúl, másrészrúl forrón fogadják, ahol a játékoshely leckét ad, a körül setéteskedő hajlékok alkalmatosságot. Nincs oly vastag pennám, se oly rút festékem, hogy én ezeket az iszonyúságokat léte-voltaképpen leírhassem.

Való, hogy a mostani időben az egész gömbölyő világ kopik, kevés helység vagyon, ahol a gonoszság el nem hatalmazott: de, amint látom, Londrának fiatalai a rút erkölcsben előbbségre igyekeznek. Egymást győzik fertelmeséggel; úgy iparkodnak, úgy serénykednek benne, mintha nem volna Istenek: ha nem találhatnak bűnre valót magok előtt, hátra fárasztják emlékezeteket és a mult csúnyaságokban töltik kedveket.

Az juta eszembe, hogy ezeket az; úrfiakat corinthiai ércnek mondhatnánk, amely érc nem egyéb, hanem mindenfélébül az olvasztókemencében egybe forrott bányászna; minthogy az ilyen életre vetemedett egy úrfi a városnak mindenféle legrosszabb erkölcsébül öszveszurt utálatos keverék, egy bűnnel megtölt kis Antikrisztus.

ne vanno, lasciando l'avvilito da solo. La preoccupazione però, l'ira, il fallimento spietatamente non danno tregua al suo cuore. Per consolarsi, corre a vedere le commedie perché, come si dice, chiodo schiaccia chiodo.

Per prima fu la città di Atene a cominciare con la faccenda delle commedie, perché i giovanotti greci e i numerosi forestieri avessero in odio il male ed apprendessero ad amare i buoni principi. In Inghilterra la Londra cristiana reagisce diversamente: vende il male, invita al male, aliena da ogni bene, fa oggetto di scherno le persone oneste, deflora l'innocenza. L'ingenuità, la mitezza, la pudicizia appaiono in panni disgustosi, l'audacia azzardata e l'insolenza, invece, portano il mantello adornato d'oro, di pietre, di ricami di perle, ecc. Nei theatrum la presentazione inizia con tutto quel lavoro ricamato e di bellezza smagliante; a metà si trasforma in adescamento puzzolente, il finale è veleno e morte. Le composizioni per violino e lira, tutto quell'amore altro non sono che allusione artificiosa, abominio preparato in pompa. Chi suona lo zupfelo nel modo più delicato, chi canta quanto più dolcemente possibile, chi recita con la massima naturalezza lo si accoglie col rifiuto più rumoroso, con risate all'unisono, con battimani. Il potere dei teatri è gigantesco: incantano gli ospiti (come la maga circe nelle favole); li accolgono da tali, li congedano da bestie. Svestono gli ascoltatori della propria bontà morale, innescano l'ateismo nei loro cuori, corrompono la forza della loro immaginazione, eccitano i sensi già ardenti, stimolano gli impulsi. Oltre l'eccitazione del corpo e del sangue, c'è anche l'intenzione: è facile rendersi conto a cosa non sia disposto il giovanotto. Soprattutto a Londra, dove vivono molte Taidi e poche Lucrezie, laddove da una parte non ci si vergogna di offrire e dall'altra di accogliere con ardore, dove è la sala giochi a dare lezione e, intorno, i loschi alloggi, l'opportunità. Non ho pennino né colori tanto orrendi da illustrare come queste mostruosità siano nella realtà. È vero che di questi tempi tutto il globo gira in direzione della corruzione e sono rimasti pochi i luoghi dove l'iniquità non prende piede. Ma, come vedo, i giovani di Londra, si affrettano ad ottenere il primato in una morale perversa. Superano sé stessi per abominio e sono in esso così industriosi e assidui come se non avessero un loro Dio; quando non si trovano davanti a nulla di peccaminoso scavano nella memoria e trovano piacere nelle mostruosità del passato.

Mi è venuto in mente che si potrebbe definire questi signorini: rame di Corinto, il quale rame non è altro che un miscuglio di metalli fusi nella fornace; perché un signorino che si abbandona ad una vita del genere non diventa altro che un miscuglio disgustoso, composto dalla varietà dei peggiori costumi, un piccolo Anticristo pieno di male.